

Foto ur Adobe Stock. Bilden omfattas inte av lektionens CC-licens.

Samhällskunskap, åk 8 till gymnasiet

Vem bestämmer över hushållets pengar?

1 Gissa först
2 Så funkar ett hushåll
3 Priserna, 2022
4 Räntan, 2023
5 Jobben, 2024
6 Slutkortet, 2025
7 Fyra hushåll
8 Mina regler

Ert uppdrag

Ni får ett hushåll och styr det genom fyra riktiga år, 2022 till 2025. Ni väljer, räknar och ser vad som händer.

Namn _____ Mitt hushåll _____

Steg 1 Gissa först

Enskilt, 3 min

a **Gissa:** Hur många vuxna av 100 klarar tre enkla frågor om ränta, inflation och att sprida sina risker? **Skriv** en siffra. ☐

b **Ringa in:** Vem bestämmer mest över hur mycket pengar ett hushåll har kvar?

Hushållet själv | Företagen | Bankerna och Riksbanken | Staten | Ingen ensam

Fri att använda, dela och anpassa i undervisning. CC BY-NC-SA 4.0.
didaktikstudion.se/hushallets-pengar

Steg 8

Mina regler för livet

Enskilt, 8 min

Din uppgift

Tre regler för tre lägen

1. **Läs** Fyra saker att veta.
2. **Skriv** en regel för varje läge. **Välj** en av dem och skriv de två raderna under.
3. **Ringa in** igen: Vem bestämmer mest?

Fyra saker att veta

A-kassan är inte samma sak som facket. Ersättning får du från 20 år, och du behöver ha varit medlem minst ett år för 80 procent. Fråga kassan när du kan gå med.

Köp nu, betala sen är ett lån. Missade betalningar kan bli en betalningsanmärkning som ligger kvar i tre år.

Hemförsäkringen gäller oftast inte längre via dina föräldrar när du har flyttat och skrivit dig på annan ort.

Bostadslån: sedan april 2026 behöver du minst 10 procent i kontantinsats (i spelet 15), och banken prövar om du klarar en högre ränta.

1 Tre regler

När jag får mitt första jobb ska jag ...

När jag flyttar hemifrån ska jag ...

När någon erbjuder mig att betala senare ska jag ...

2 Välj en av reglerna

Det såg jag när ...

Men det gäller inte alltid, eftersom ...

3 Vem bestämmer mest?

Hushållet själv | Företagen | Bankerna och Riksbanken | Staten | Ingen ensam

Fri att använda, dela och anpassa i undervisning. CC BY-NC-SA 4.0.
didaktikstudion.se/hushallets-pengar

Hushåll A

A Tove och Samir

Småbarnsfamiljen i huset

I par, 4 min

Er uppgift

Lär känna ert hushåll

1. **Läs** om ert hushåll.
2. **Skriv** startkontot högst upp på räknebladet.
3. **Ringa in** målet. Det är det ni spelar för.

Tove är undersköterska och Samir jobbar på en fabrik. De har två barn, två och fem år. Hösten 2021 köpte de ett hus för 2 800 000 kr. De betalade 420 000 kr själva, 15 procent, det minsta banken tillåter, och lånade 2 380 000 kr. Banken prövade om de skulle klara en ränta på 6 procent. Det gjorde de, med cirka 800 kr över i månaden *(räknat på spelets utgifter, exempel)*. Vid 7 procent, FI:s stresstest, hade det inte gått. Nästan hälften av köparna det året lånade över 80 procent. De fick 1,4 procent, så det kändes tryggt. Ungefär en av tre tog rörlig ränta det året, och Tove och Samir var en av dem. Efter köpet har de 27 000 kr kvar.

Målet

Bo kvar i huset och ha minst 20 000 kr på kontot i slutet av 2025.

På kontot från början: 27 000 kr

Ränta på tavlan: Bolån, rörlig

Orden i spelet

Golvet: kontot får inte gå under 0 när året är slut. Går det under 0: ringa in det och spela vidare.

Övrigt är bilar, förskola, försäkring, vatten och underhåll av huset, kläder, telefon, fritid.

Ränta: priset för att låna pengar. Sparar du får du ränta, lånar du betalar du ränta.

Amortering: att betala tillbaka en del av lånet.

Buffert: pengar som finns kvar när något oväntat händer.

Hushåll: de som bor ihop och delar på pengarna.

Hushållen är påhittade, och alla belopp i tabellerna är exempel. Räntor, priser, stöd och lagar är verkliga.

Fri att använda, dela och anpassa i undervisning. CC BY-NC-SA 4.0.
didaktikstudion.se/hushallets-pengar

Räknebladet, Tove och Samir

Så räknar ni, samma varje år

1. **Ränta i månaden:** beloppet × räntan ÷ 12 × 0,7. Avrunda till hela hundratal.
2. **Kvar:** Kvar före räntan – räntan.
3. **Kontot:** kontot förra året + Kvar × 12 + val och händelser.

	2022	2023	2024	2025
Kontot förra året				
Ränta i månaden				
Kvar i månaden				
Kvar × 12				
Val och händelser				
Kontot				

Höll golvet? Ja Nej **Nådde ni målet?** Ja Nej

Runda 1: Priserna, 2022 Väg 1 Väg 2 Kontot när ni väljer ...

Vi valde ...

eftersom ...

Hellre hade vi ...

Runda 2: Räntan, 2023 Väg 1 Väg 2 Kontot när ni väljer ...

Vi valde ...

eftersom ...

Hellre hade vi ...

Runda 3: Jobben, 2024 Väg 1 Väg 2 Kontot när ni väljer ...

Vi valde ...

eftersom ...

Hellre hade vi ...

Dra minst en pil varje runda och skriv ett ord på den

Hushållen **Företagen**

Bankerna och Riksbanken **Staten**

Didaktikstudion
Fri att använda, dela och anpassa i undervisning. CC BY-NC-SA 4.0.
didaktikstudion.se/hushallets-pengar

Hushåll B

B Linnea

Ensam förälder i en tvåa

I par, 4 min

Er uppgift

Lär känna ert hushåll

1. **Läs** om ert hushåll.
2. **Skriv** startkontot högst upp på räknebladet.
3. **Ring in** målet. Det är det ni spelar för.

Linnea jobbar i en butik och har barnen, sex och nio år, varje dag. De bor i en tvåa i hyresrätt. Barnen delar rum och Linnea sover på bäddsoffan. Till lönen kommer barnbidrag, underhållsstöd och bostadsbidrag. Hon har ett lån på 120 000 kr från skilsmässan *(exempel)*. Hon har redan dragit ned på allt hon kan.

Målet

Egna rum åt barnen. Antingen tar hon en trea när den kommer, och kontot går aldrig under 0, eller så har hon 26 000 kr på kontot i slutet av 2025 till nästa trea.

På kontot från början: 10 000 kr

Ränta på tavlan: Konsumtionslån

Orden i spelet

Golvet: kontot får inte gå under 0 när året är slut. Går det under 0: ringa in det och spela vidare.

Övrigt är bil, fritids, försäkring, kläder, telefon, barnens aktiviteter. Allt lågt räknat.

Ränta: priset för att låna pengar. Sparar du får du ränta, lånar du betalar du ränta.

Amortering: att betala tillbaka en del av lånet.

Buffert: pengar som finns kvar när något oväntat händer.

Hushåll: de som bor ihop och delar på pengarna.

Hushållen är påhittade, och alla belopp i tabellerna är exempel. Räntor, priser, stöd och lagar är verkliga.

Fri att använda, dela och anpassa i undervisning. CC BY-NC-SA 4.0.
didaktikstudion.se/hushallets-pengar

Räknebladet, Linnea

Så räknar ni, samma varje år

1. **Ränta i månaden:** beloppet × räntan ÷ 12 × 0,7. Avrunda till hela hundratal.
2. **Kvar:** Kvar före räntan – räntan.
3. **Kontot:** kontot förra året + Kvar × 12 + val och händelser.

	2022	2023	2024	2025
Kontot förra året				
Ränta i månaden				
Kvar i månaden				
Kvar × 12				
Val och händelser				
Kontot				

Höll golvet? Ja Nej **Nådde ni målet?** Ja Nej

Runda 1: Priserna, 2022 Väg 1 Väg 2 Kontot när ni väljer ...

Vi valde ...

eftersom ...

Hellre hade vi ...

Runda 2: Räntan, 2023 Väg 1 Väg 2 Kontot när ni väljer ...

Vi valde ...

eftersom ...

Hellre hade vi ...

Runda 3: Jobben, 2024 Väg 1 Väg 2 Kontot när ni väljer ...

Vi valde ...

eftersom ...

Hellre hade vi ...

Dra minst en pil varje runda och skriv ett ord på den

Hushållen **Företagen**

Bankerna och Riksbanken **Staten**

Didaktikstudion
Fri att använda, dela och anpassa i undervisning. CC BY-NC-SA 4.0.
didaktikstudion.se/hushallets-pengar

Hushåll C

C Noah

23 år, första jobbet

I par, 4 min

Er uppgift

Lär känna ert hushåll

1. **Läs** om ert hushåll.
2. **Skriv** startkontot högst upp på räknebladet.
3. **Ringa in** målet. Det är det ni spelar för.

Noah jobbar på ett lager och bor i andra hand. Lönen är cirka 28 000 kr före skatt *(exempel)*. Han har ett lån på 60 000 kr från dator, möbler och flytt *(exempel)*. Han vill läsa vidare, och sparar till det.

Målet

Börja på utbildningen. Antingen när han kommer in, och kontot går aldrig under 0, eller med 52 000 kr på kontot i slutet av 2025.

På kontot från början: 15 000 kr

Ränta på tavlan: Konsumtionslån

Orden i spelet

Golvet: kontot får inte gå under 0 när året är slut. Går det under 0: ringa in det och spela vidare.

Övrigt är busskort, telefon, försäkring, a-kassa, kläder, fritid.

Ränta: priset för att låna pengar. Sparar du får du ränta, lånar du betalar du ränta.

Amortering: att betala tillbaka en del av lånet.

Buffert: pengar som finns kvar när något oväntat händer.

Hushåll: de som bor ihop och delar på pengarna.

Hushållen är påhittade, och alla belopp i tabellerna är exempel. Räntor, priser, stöd och lagar är verkliga.

Fri att använda, dela och anpassa i undervisning. CC BY-NC-SA 4.0.
didaktikstudion.se/hushallets-pengar

Räknebladet, Noah

Så räknar ni, samma varje år

1. **Ränta i månaden:** beloppet × räntan ÷ 12 × 0,7. Avrunda till hela hundratal.
2. **Kvar:** Kvar före räntan – räntan.
3. **Kontot:** kontot förra året + Kvar × 12 + val och händelser.

	2022	2023	2024	2025
Kontot förra året				
Ränta i månaden				
Kvar i månaden				
Kvar × 12				
Val och händelser				
Kontot				

Höll golvet? Ja Nej **Nådde ni målet?** Ja Nej

Runda 1: Priserna, 2022 Väg 1 Väg 2 Kontot när ni väljer ...

Vi valde ...

eftersom ...

Hellre hade vi ...

Runda 2: Räntan, 2023 Väg 1 Väg 2 Kontot när ni väljer ...

Vi valde ...

eftersom ...

Hellre hade vi ...

Runda 3: Jobben, 2024 Väg 1 Väg 2 Kontot när ni väljer ...

Vi valde ...

eftersom ...

Hellre hade vi ...

Dra minst en pil varje runda och skriv ett ord på den

Hushållen **Företagen**

Bankerna och Riksbanken **Staten**

Didaktikstudion
Fri att använda, dela och anpassa i undervisning. CC BY-NC-SA 4.0.
didaktikstudion.se/hushallets-pengar

Hushåll D

D Hanna och Yusuf

Samboparet som sparar

I par, 4 min

Er uppgift

Lär känna ert hushåll

1. **Läs** om ert hushåll.
2. **Skriv** startkontot högst upp på räknebladet.
3. **Ringa in** målet. Det är det ni spelar för.

Yusuf är snickare och Hanna undersköterska på 80 procent. De är 27 år, hyr en tvåa och vill ha ett eget hem. De har sparat 200 000 kr. Räntan räknas bara på de 200 000 kr, och de andra pengarna ligger på ett konto utan ränta.

Målet

Eget hem senast i slutet av 2025, och minst 170 000 kr på kontot efter köpet. Det vill de ha innan de får barn.

På kontot från början: 200 000 kr

Ränta på tavlan: Sparkonto

Orden i spelet

Golvet: kontot får inte gå under 0 när året är slut, och inte heller vid köpet. Går det under 0: ringa in det och spela vidare.

Ränta: priset för att låna pengar. Sparar du får du ränta, lånar du betalar du ränta.

Buffert: pengar som finns kvar när något oväntat händer.

Övrigt är bil, studielån, försäkring, kläder, telefon, resor.

Amortering: att betala tillbaka en del av lånet.

Hushåll: de som bor ihop och delar på pengarna.

Hushållen är påhittade, och alla belopp i tabellerna är exempel. Räntor, priser, stöd och lagar är verkliga.

Didaktikstudion
Fri att använda, dela och anpassa i undervisning. CC BY-NC-SA 4.0.
didaktikstudion.se/hushallets-pengar

Räknebladet, Hanna och Yusuf

Så räknar ni, samma varje år

1. **Ränta i månaden:** beloppet × räntan ÷ 12 × 0,7. Avrunda till hela hundratal.
2. **Kvar:** Kvar före räntan + räntan.
3. **Kontot:** kontot förra året + Kvar × 12 + val och händelser.

	2022	2023	2024	2025
Kontot förra året				
Ränta i månaden				
Kvar i månaden				
Kvar × 12				
Val och händelser				
Kontot				

Höll golvet? Ja Nej **Nådde ni målet?** Ja Nej

Runda 1: Priserna, 2022 Väg 1 Väg 2 Kontot när ni väljer ...

Vi valde ...

eftersom ...

Hellre hade vi ...

Runda 2: Räntan, 2023 Väg 1 Väg 2 Kontot när ni väljer ...

Vi valde ...

eftersom ...

Hellre hade vi ...

Runda 3: Jobben, 2024 Väg 1 Väg 2 Kontot när ni väljer ...

Vi valde ...

eftersom ...

Hellre hade vi ...

Dra minst en pil varje runda och skriv ett ord på den

Hushållen **Företagen**

Bankerna och Riksbanken **Staten**

Didaktikstudion
Fri att använda, dela och anpassa i undervisning. CC BY-NC-SA 4.0.
didaktikstudion.se/hushallets-pengar